

Landskap: *Halland* Upptecknare: *Barbro Rindby ö. Folke Åström*
 Härad: *Höb* Berättare: *Keta Andersson*
 Socken: *Ysby* Berättarens yrke:
 Uppteckningsår: *1956* Född år *1874* i *Ysby*

Uppgifter om berättaren. s. 1.

Gården Uddekulla och arbetet där. s. 2.

Självhushållning. s. 2.

Träskomakare. s. 3.

Laxfiske. s. 3.

Affären i Ysby. s. 3.

Järnvägen. s. 4.

Post. s. 4.

Tidning och annan läsning. s. 4.

Binäringar: Tillverkning av bingetröjor, m.m. s. 4-5.

Hantverkare. s. 5.

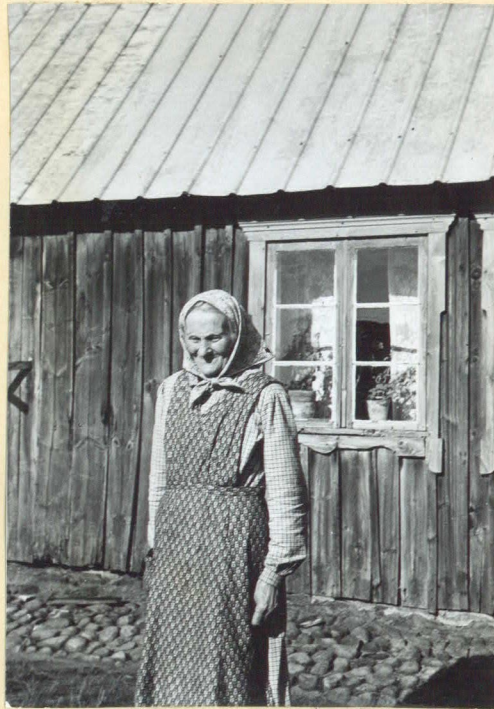
Emigration. s. 5.

m.m.

(foton s. 1.
 m. n. X: 2: 21: 9
 VII: 17: 35.)

ACC. N:R M. 16355:1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

neg. nr. X: 2: 21: 9

neg. nr VII: 17: 35

Fru Neta Andersson är född på Uddekulla i Ysby. Föräldrar: Bengt (född i Edenberga) och Kristina Olsson. G.m. August Andersson, Ysby, farbror till Fritz Johansson, f.d. ägare till Ysbygården. Fru Andersson, en av fem syskon, flyttar 1894 till Delaryd i Perstorp. Som gift bor hon i Ysby by nr som brinner på 1920-talet. Nu bor hon på Ysby by nr 1 ss. änka. Hon är vital och charmerande och berättar gärna.

ACC. N:R M. 16355:2.

2
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gården. Uddekulla där jag är född var stort, så det arrenderades av två åboar. Krassow (18 -18 , storgodsägare på) ägde Uddekulla och hade också nästan hela Perstorp (by i Ränneslöv). Far brukade 70 tunnland och vi hade 9-10 kor, hästar och studar. På den tiden körde vi till sta'n med studar och hästar; men på 1900-talet bara med hästar. Som mest hade vi två pigor och två drängar - en stor-dräng och en kreaturspåg. De åt med oss och bodde på gården.

Jordbruket kommer jag inte mycket ihåg. Men jag vet, att vi hade träår till potatissättningen och att vi plöjde med plog och använde trögrep. Marken gick opp till Höggoster. Här oppe var det utmarker eller fälader. De brände ljungen och så plöjde de och besådde bränningatören (=torven). Där oppe fanns inga hus.

Boningshuset bestod av tre rum och kök. Från början var där en förstuga tvärs igenom men far reparerade och så blev det en kammare bakom förstugan (förstugan således delad). Stugan fanns till vänster och ett rum till vänster. I köket hade vi öppen härd, - vi ville inte sätta in järnspis eftersom det inte var eget.

Självhushållning. Det var mest självhushållning på den tiden. Vi karda och spann och vävde till husbehov, inget såldes. Till jul slaktades en ko, svin, får och gäss. Talgljus stöptes på kvällarna mest av glyttarna och de gjorde prôsor, småljus som man hade att lysa sig med.

ACC. N:R M. 16355:3.

3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Träskomakaren. Far brukade köra till Palóra-Jenssen (Jönsson) som var träskomakare. Han hade med sig björkträ och så fick Palóra-Jenssen göra träskor till oss allihopa på en gång. Det kostade lite grann men jag minns inte hur mycket. Då träskorna gick sönder så lagade vi dem själva med järnband.

Fisket. I Lagan fiskade man lax. Det var vissa tider man fick fiska från maj till augusti. Vi tog med spö eller med nät mellan två egor (ekor). Det fanns två sorters egor, en bredare och en smalare typ. Den smalare kallades dragega. Egorna gjordes av snickare. Laxen såldes till sta'n för 50 öre skålpundet. Jag minns att när jag var elva år körde jag lax till sta'n med häst, men när jag var mindre gick jag till Laholm och då hade jag bara en lax med mig. Andra barn brukade också gå till Laholm med lax. Vi tog moderbax och hade den i lådor i Lagan för yngel. Det var en som hette Teodor Plass (Plats, se Laholms-Tidningen 6/9 1952: art. om laxfiske) och han var den ende som fick ta lax med hov vid fallet(Karsefors).

Affären. Adolf Bengtsson hade affär i Ysby. Där köpte vi bara fotogen på halvstopaflaskor (ung. $\frac{1}{2}$ l.), sirap och kagesocker. Att där blev affär förändrade inte livsföringen.

ACC. N:R M. 16355:4.

4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Järnvägen. 1883 kom järnvägen hit. Innan åkte man med häst och vagn eller gick då man skulle till Ängelholm och Halmstad.⁺ Vi gjorde också nöjesresor med järnväg. Den medförde inga förändringar i levnadssättet. +) Edenberga gästgivaregård hade skjuts för resande.

Posten. Posta-Elna bar omkring posten som hon hämtade i Laholm när hon någon gång i veckan var inne på torget och sålde smör och ägg för bönderna. Hon hade posten i ett knyte. Sedan blev det postkontor i Ysby (1886 enl. annan källa). Det gick postskjuts från Laholm till Ysby och Hishult. Deliansen (diligensen) gick från Halmstad till Laholm med post och passagerare.

Tidning och annan läsning. Vi har haft tidning i över femtio år. Den första hette Land och folk och kom en gång i veckan. Det var en stockholmtidning. Annars läste vi läxorna och bibeln.

Binäringar. Fattigfolk gjorde bingetröjor. Att binga är detsamma som att sticka. Det var en som hette Vennström från Ränneslöv som kom och lämnade rälighull till de fattiga. Så kom han tillbaka och hämtade tröjorna när de var färdiga och sålde dem i sta'n. Han tjänade grova pengar, men de fattiga fick inte mycket för arbetet. Ofta var tröjorna vita med röda prickar och de kallades plättatröjor.

ACC. N:R M. 16355:5,

5
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det var särskilt i Voxtorp de gjorde mönstertröjor.
I Hishult gjorde de mycket slöjdarbete. Där gjordes också kvastar.

Hantverk. Smeden Anderberg mindes min mor. Han dränkte sig i sjön.
Innan honom var det en annan smed (Lindqvist?) som sänkte sig i
brunnen; han var väl full.

Det fanns skräddare, snickare och målare på trakten. Det var en som
hette Ernfrid Bengtsson. Han gjorde kistor och andra möbler med
blommor.

Emigration. Min morbror emigrerade till Amerika. Han hette Kalle
Nilsson och var född 1838 tror jag. Även broren Nils Petter for
ut till Amerika. Orsaken var att det var dåliga tider och att de
var många syskon hemma. Kalle reste till Kalifornien men Nils Petter
reste inte så långt. Kalle klarade sig bra, han dränerade och odlade
upp jord, blev belönad för det.

Neta Anderssons inventarier. Neta Andersson berättar, att allt vad
hon haft sedan gammalt brunnit inne vid förut nämnda eldsvåda i
Ysby. Hon förlorade då bl.a. hörnskåp och klockor och vackra hem-
vävda textilier.